

PRANEŠIMAS SPAUDAI **2026.09.17, Kaunas**

Šeimai draugiška savivaldybė prasideda ten, kur šeimos girdimos: tyrimas atskleidė, ko iš savivaldos tikisi Lietuvos gyventojai

Sudėtinga Lietuvos demografinė situacija verčia ieškoti būdų, kaip savivaldybės galėtų geriau atliepti šeimų poreikius ir sudaryti palankesnes sąlygas kurtis šeimoms bei auginti vaikus. Tačiau ką iš tiesų reiškia šeimai draugiška savivaldybė ir ko iš jos tikisi pačios šeimos?

Atsakymų ieškota įgyvendinant projektą „Šeima 2050: šeimai draugiška savivaldybė“, kurį vykdo Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija (NŠTA). Tyrimas parodė, kad šeimai draugiškos savivaldybės vertinimas apima ne tik paslaugų ir infrastruktūros kiekį, bet ir jų prieinamumą, lankstumą, informacijos aiškumą bei realias šeimų galimybes dalyvauti priimančias sprendimus.

Tyrimą NŠTA užsakymu 2026 m. liepos 18–28 d. atliko „Spinter tyrimai“. Reprezentatyvioje apklausoje dalyvavo 1 017 Lietuvos gyventojų nuo 18 iki 75 metų, iš jų 354 augina vaikus iki 18 metų. Tyrimas apėmė keturias pagrindines sritis: aplinką, paslaugas, galimybę derinti šeimą ir darbą bei šeimų įsitraukimą į sprendimų priėmimą.

Šeimai draugiška aplinka – ne tik parkai ir žaidimų aikštelės

49 proc. gyventojų teigiamai vertina savo savivaldybės viešųjų erdvių pritaikymą šeimoms su vaikais, įskaitant šeimoms, auginančias vaikus su negalia.

Tačiau apibūdindami šeimai draugišką savivaldybę gyventojai akcentuoja ne vien infrastruktūrą. 16 proc. pabrėžia savivaldybės dėmesingumą šeimoms ir gebėjimą išgirsti jų problemas, 14 proc. – viešųjų erdvių saugumą, 13 proc. – vaikų ugdymo paslaugų prieinamumą.

Paslaugų yra, tačiau ne visos šeimos jas gali lengvai pasiekti

45 proc. gyventojų teigiamai vertina vaikų ugdymo įstaigose teikiamų paslaugų kokybę, tačiau tik 37 proc. mano, kad jų savivaldybėje lengva gauti vietą ikimokyklinio ugdymo įstaigoje ir kad pakanka finansiškai prieinamų neformaliojo ugdymo veiklų bei vasaros stovyklų.

Viena iš keturių šeimų susiduria su sunkumais patekti į norimą ar arčiausiai gyvenamosios vietos esančią ugdymo įstaigą. 13 proc. nurodo ilgas eiles, 15 proc. – darželių trūkumą arba nepakankamai lanksčias jų darbo valandas.

Taip pat išryškėjo informacijos ir pagalbos prieinamumo problemos: finansinę paramą ar išmokas kaip pakankamas vertina 25 proc., informaciją apie paramą ir paslaugas – 31 proc., emocinę, informacinę ar konsultacinę pagalbą – 26 proc. Savalaikį sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą teigiamai vertina 39 proc., o 44 proc. susiduria su ilgomis eilėmis ar laukimo laiku.

Derinti šeimą ir darbą savivaldybėse vis dar sudėtinga

Galimybę derinti šeimos gyvenimą ir darbą savo savivaldybėje teigiamai vertina tik 32 proc. gyventojų. Šeimos norėtų daugiau nemokamų ar nebrangių būrelių ir dienos veiklų, lankstesnių vaikų priežiūros galimybių, ilgesnių ir lankstesnių ugdymo bei sveikatos priežiūros įstaigų darbo valandų.

24 proc. respondentų šeimos ir darbo derinimą pirmiausia sieja su galimybe saugiai pasirūpinti vaikais tėvų darbo metu, o 14 proc. – su lanksčiu darbo grafiku ir ugdymo bei sveikatos priežiūros įstaigų darbo laiku.

Šeimos nori ne tik paslaugų, bet ir balso priimant sprendimus

Viena silpniausiai įvertintų sričių – šeimų galimybės dalyvauti savivaldybės sprendimų priėmime. Tik 26 proc. respondentų mano, kad jų savivaldybėje šeimoms sudarytos galimybės dalyvauti priimant joms svarbius sprendimus.

Pasak apklausos duomenis analizavusios sociologės dr. Živilės Advilionienės, „tyrimuose atsiskleidė šeimų lūkestis jaustis matomomis, tikimasi empatijos ir įtraukties. Kad būtų išiklausoma į jų poreikius, juntama savivaldybės darbuotojų pagarba, tikimasi jų iniciatyvumo. Ypač svarbi šeimai visapusiškai draugiška aplinka – viešųjų erdvių pritaikymas įvairiems poreikiams, prieinamos, pakankamos ir kokybiškos vaikų ugdymo paslaugos, šeimai palanki darbo vieta, užtikrinanti lanksčias galimybes derinti darbą ir šeimos įsipareigojimus. Tikimasi ir aktyvaus, išsamaus, koncentruoto informavimo apie šeimoms priklausančias paslaugas, paramą, veiklas ir kt. Labai svarbus ir pačių šeimų įgalinimas įtraukiant jas į sprendimų priėmimo procesus”.

Trumpai būtų galima sakyti, kad šeimos tikisi „būti matomos, girdimos, priimtose, informuotos ir įtrauktos”, – reziumuoja tyrėja.

Gauti rezultatai leidžia teigti, kad šeimai draugiška savivaldybė nėra vien daugiau darželių, žaidimų aikštelių ar paramos priemonių. Svarbu, ar šeima gali paslauga realiai pasinaudoti: ar ji prieinama gyvenamojoje vietoje, tinkamu laiku, finansiškai ir be ilgų eilių, ar šeima žino, kur kreiptis ir ar jos nuomonė pasiekia sprendimų priėmėjus.

Savivaldybės yra viena svarbiausių grandžių sprendžiant demografinius iššūkius, nes būtent jose šeimos kuria savo gyvenimą, augina vaikus, naudojasi paslaugomis ir priima sprendimus dėl savo ateities. Todėl šeimai draugiškos aplinkos kūrimas prasideda nuo gebėjimo matyti realų šeimų gyvenimą ir į jį atliepti. Projekto „Šeima 2050: šeimai draugiška savivaldybė“ metu, remiantis tyrimo rezultatais ir užsienio šalių patirtimi, bus rengiamos rekomendacijos bei šeimai draugiškos savivaldybės vertinimo kriterijai.

Projektą „Šeima 2050: šeimai draugiška savivaldybė“ įgyvendina Nacionalinė šeimų ir tėvų asociacija. Projektą finansuoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Įgyvendinimo laikotarpis – 2026 m. gegužės–gruodžio mėn.

Kontaktai žiniasklaidai:

Simonas Streikus, projekto vadovas
Tel. +370 647 02839
El. p. simonasstreikus1982@gmail.com

Ieva Daugėlė, renginių organizatorė
Tel. +370 671 80109
El. p. ievadaugele@gmail.com